הנדון:

מה להראות?

ך מיצעד שיערך בשבוע הבא בירושלים לא יהיה מיצעד רגיל, הן מבחינת הזמן והן מבחינת המקום.

הוא יציין מלאת 20 שנה לקיום מדינת ישראל.

הוא יהיה המיצעד הראשון מאז מלחמת ששת־הימים.

הוא יעבור על־פני 65 אלף בני ירושלים הערבית.

הוא ייערך לעיני העם הערבי הפלסטיני, אשר רובו מרוכז עתה בשטחים המוחזקים.

הוא ישודר בטלביזיה, שאינה מכירה בגבולות ובקווי הפסקת־אש.

זה יכול היה — זה צריך היה — להיות מיצעד מיוחד־במינו.

אבל הוא לא יהיה כזה.

לא יהיה זה אלא מיצעד צבאי שיגרתי.

קולות רבים — ביניהם קולו של הרמטכ"ל — הביעו דיעה שיש להוסיף צביון חדש למיצעד. אני מצרף את קולי לקולות אלה.

★ ★ ★

מ אז ומעולם יש לי דיעה קדומה נגד מיצעדים צבאיים. לא מפני שאני מתנגד לצבא, אלא להיפך, מפני שאני מעריך את חשיבותו.

הצבא אינו צעצוע.

הוא לא קיים כדי לאפשר לעסקנים פוליטיים להצטלם על בימת־ההצדעה, בפוזות של מצביאים דגולים.

יש עמים החובבים מיצעדים צבאיים, מפני שהם מזכירים להם ניצחונות רחוקים. העם הצרפתי, למשל, שלא ניצח במלחמה מזה חמישים שנה, אוהב להיזכר בתהילה שחלפה.

אנו איננו זקוקים לכך.

יש משטרים הזקוקים למיפגנים צבאיים כדי להפחיד את אוכלוסייתם האזרחית, להרתיע תנועות מהפכניות ולדמיין לעצמם עיצמה צבאית שאינה קיימת. אנו מוקפים מישטרים כאלה, במרחב שלנו.

למזלנו, אין לנו מישטר כזה.

יש מדינות הזקוקות למיפגנים צבאיים כדי להזכיר להאויבים פוטנציאליים, כי צדיין כוחן במותניהן — למרות שצבאותיהן לא פעלו זמן רב. למשל, שבדיה, או שוויץ.

אנו איננו זקוקים לתזכורות מסוג זה.

בשנה האחרונה ערך צה"ל מיצעד — צפונה, מיזרחה ודרומה — שלא יישכח במשך זמן רב. לעומת מיצעד היסטורי זה, תיראה תהלוכה ברחובות כתחליף עלוב.

מאז ממשיך צה"ל ללחום — יום־יום וליל־ליל, לאורך קווי הפסקת־האש, מאחוריהם ואף מעבר להם.

כל אדם בעולם יודע, כי צה"ל הוא צבא מצויין. תהילתנו הצבאית רשומה בספר דברי־הימים. שום מיצעד צבאי, גדול ככל שיהיה, לא יוסיף על כך דבר.

הוא רק יוסיף לצה"ל מאמץ מיותר והוצאות מיותרות.

★ ★ ★

מ בחינה אחת, לפחות יכול מיצעד זה להביא נזק בטחוני. דוקא מפני שהוא נערך בירושלים, ויעבור ברחובות העיר המיזרחית.

ירושלים המיזרחית היא, בין השאר, בירתו של העם הערבי הפלסטיני, בה פועם ליבו. על לב עם זה נערך, בימים אלה, קרב סמוי אך גורלי.

מי יכבוש את ליבו? הרצון לחיות בשלום עם האומה הישראלית, או השאיפה להילחם בה?

יכולנו להראות לערביי ירושלים, ובאמצעותם לערביי ארץ־ישראל כולה, את פנינו היפות ביותר.

יכולנו להראות להם את הישגינו, את טיב חברתנו, את נסיונותינו להגשים במדינתנו רעיונות של חופש ודמוקראטיה.

יכולנו להיראות בעיניהם כעם גדול ב־ניצחונו, נדיב ורחב־לב, המכבד את יריבו המנוצח והמושיט לו יד בהבנה ובכבוד.

תחת זאת נצעד כרחובותיהם ככובשים על תותחינו ושריונינו.

ולא די בכך. אנחנו נגרור עימנו, במיצעד זה, את השלל שלכדנו בשלוש חזיתות.

לשם מה? אילו רגשות אנו רוצים לעורר?

כל ערבי שיחזה במאנק ירדני יזכור, כי במאנק זה נהרגו אחיו.

כל צעיר ערבי יראה בטור־השלל תיזכורת למפלת עמו במלחמה האחרונה.

חשוב מאוד, על כן, מה יש במיצעד. אך חשוב עוד יותר מה אין בו.

אין זה מיצעד התואם את חגיגיות המעמד, במלאת 20 שנים למדינה.

אין זה מיצעד המפאר את המדינה בעיני עצמה, בעיני תושבי השטחים המוחזקים, בעיני העולם.

מי שיחזה בו, יכול להעלות על דעתו כי צה"ל הוא ההישג היחידי של מדינת־ישראל בכל שנות־קיומה.

העולם עלול לקבל את הרושם, כי הפכנו עם־חיילים ומדינת־צבא, לא מאוס צורכי־התגוננותנו —

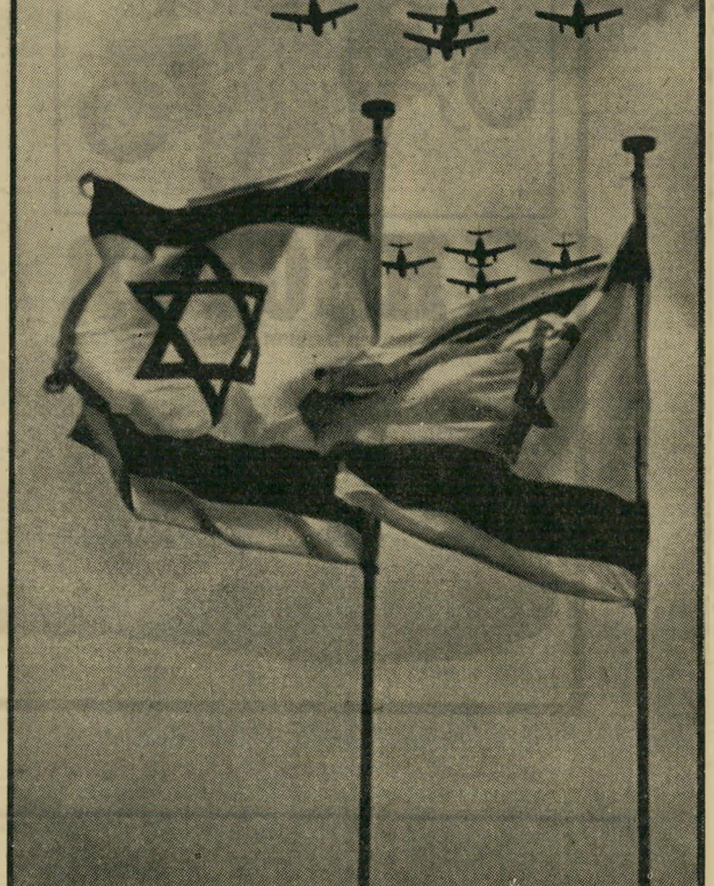

אלא מפני שלא נותרו לנו שום כשרונות אחרים.

שאיננו מסוגלים לשמוח, אלא למראה נשקנו.

שאיננו מסוגלים להתכנס ולחוג, אלא באירועים צבאיים.

שאיננו מסוגלים עוד להתהלך, אלא לזכר כיבושינו.

★ ★ ★

ך חרי כי־כך קל להעלות בדמיון מיצעד אחר — את מיצעד הישגי ישראל, את תהלוכת הצלחותינו ושאיפותינו!

תהלוכה שתפגין את יצירות־הפאר של ההתיישבות העובדת, מימי־ראשיתה ועד היום, מדגניה ונהלל, דרך חניתא ונירים, ועד משקי עמק בית־שאן, המהווים כיום את קו־הגנתנו הראשון.

תהלוכה שתראה את גלי־העלייה הגדולים, מאז ימי הביל"ויים ועד אחרוני־העולים מכרית־המועצות, את הפולקלור הספגוני של העדות, את חווי המיזוג ותוצאותיו.

תהלוכה שתעלה על נס את יצירתנו המשקית, את התפתחות העשייתנו האזרחית והצבאית, את נתיבי תחבורתנו באוויר ובים, את שרותינו הסוציאליים והבריאותיים, את יצירתנו האמנותית.

תהלוכה שתזכיר את פעולת מוסדותינו הדמוקראטיים לא רק בימי־שלום, אלא גם בימי חירום וחרדה, את יחסי־החוץ שלנו, את עזרתנו לעמים קרובים ורחוקים.

תהלוכה שתשים את הדגש על שורשינו בארץ זו, שתציג את תולדות ארץ־ישראל בכל התקופות, את שותפות־הגורל הישראלית—ערבית, מימי אברהם אבינו, את הברית העיברית—ערבית בימי החשמונאים, את עמידתם המשותפת של מוסלמים ויהודים בהגנת־הגבורה על ירושלים וחיפה נגד הצלבנים, את ימי תור־הזהב בספרד.

ובמיסגרת זו, המיסגרת הכוללת של חיינו הלאומיים, את מקומו של צה"ל כחומת־המגן של מיפעלנו, את יכולתו של עמנו היוצר להתגונן ולהשיב מלחמה שערה.

מיצעד כזה יכול היה להיות מאורע ראשון במעלה — מאורע לאומי, מאורע ארצישראלי, מאורע מרחבי ובינלאומי.

באמצעות הטלביזיה, היו חוזים בו מאות אלפי ערבים משני עברי קו שביתת־הנשק.

הוא יכול היה לתרום תרומה עצומה לאיחודה האמיתי של ירושלים — איחוד של לבבות, ולא רק איחוד של דונמים.

הוא יכול היה להיות ראשיתו של מיבצע הסברתי גדול כלפי ערביי ארץ־ישראל כולה — ובכך להביא תועלת של ממש לבטחון־המדינה ולצה"ל.

★ ★ ★

מ דוע זה לא נעשה? מדוע זה לא נדון? מדוע זה לא עלה אפילו על דעת איש מאנשי־השלטון?

מפני שהשלטון הזה הוא עייף, עייף...

אין הוא מסוגל לשום דבר המחייב התלהבות, המחייב רענון, המחייב גישה חדשה — בקיצור, התכוננות הקשורות, בדרך כלל, בנערים.

מישטר עייף, מישטר זקן, מישטר שבע, מישטר ציני — מישטר הנאחז בשיגרה כמו בקרניי־המיזבח, מפני שאינו מסוגל לשום דבר.

כשם שמישטר זה אינו מסוגל להחליט החלטות גדולות לגבי פיתרון בעיית ארץ־ישראל, ומעדיף את הסטאטוס קו על כל מיבצע נועז ומהפכני — כן אין הוא מסוגל לחרוג מן השיגרה גם בחגיגות יום־העצמאות, עניין שהוא קטן, לכאורה, אך שיש לו משמעות סימלית רבה.

לעריך מיבצע צבאי — זה קל. נותנים פקודה, הקצינים מתכננים, היחידות מכצעות, החיילים מציתים. אפשר לסמוך על צה"ל שיבצע בצורה מושלמת כל תפקיד.

אך לעצב את יום־העצמאות בצורה חדשה — זה קשה. לכך דרוש כישרון. לכך דרוש חזון. לכך דרושה התלהבות.

והיכן לוקחים תכונות כאלה כמידבר זה של עסקני־מפלגות זקנים, הקובעים את גורל המדינה?

אילו רגשות של בושה והשפלה יצרכו את ליבו למראה המיצעד?

מה תהיה תגובתו אם יעמוד לידו איש אל־פתח וילחש באוזנו: „האם אתה סמרטוט או גבר? מה אתה עושה כדי למחוק את התבוסה שנחלנו? האם תעמוד מנגד כאשר כבוד עמך נרמס לעיניך? האם לא תצטרף אלינו ותוכיח לעולם, כי ערביי־פלסטין אינם אספסוף חסר־כבוד?"

כל היודע מה עצומים חשיבותם של מושגי־הכבוד בתרבות הערבית, יכול לתאר לעצמו את הנזק לבטחון־המדינה הכרוך בתהלוכת־השפלה כזאת.

איש אל־פתח לא יכול היה לתכנן מיפגן יעיל יותר למטרותיו.

מאת **אורי אבנרי**